

Sygn. akt XVIII Ko 51/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2022 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XVIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Piotrowski

Protokolant: Wioletta Wichrowska

w obecności Prokuratora: Marka Orzechowskiego, przedstawiciela Skarbu Państwa- pełnomocnika Komendanta KPP w P.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 października 2022 roku

sprawy z wniosku M. M. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w dniu 12.09.2021r. przez funkcjonariuszy Policji z Komendy Powiatowej Policji w P. w sprawie Prokuratury Okręgowej w Warszawie sygn. akt (...):

orzeka

I na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy M. M. kwotę 3000 zł (trzy tysiące złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 05.11.2015 r. poz. 1804; zm. Dz.U. z 12.10.2016 r. poz. 1667) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu uzasadnionych wydatków z tytułu ustanowienia pełnomocnika;

IV. na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XVIII Ko 51/22
WNIOSKODAWCA		
M. M.		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		

1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
	-----	-----
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
	20 000 zł	-----
3.		Inne
	Zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych	

Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	- przybycie w listopadzie 2020 r. M. M. do polski w związku z przyznaną mu wizą humanitarną wystawioną przez polskie władze konsularne z Konsulatu RP w K..	- zeznania wnioskodawcy - zeznania J. L. - notatka urzędowa (materiały ze sprawy (...))	k. 51, 53 k. 52-53 brak numeracji kart
3.1.2.	- zatrzymanie M. M. w dniu 12 września 2021 r. o godz. 22:00 przebywającego w mieszkaniu w P. przy ul. (...) przez funkcjonariuszy Policji KPP w P. na podstawie czerwonej noty I. wystawionej przez reżim białoruski; założenie kajdanek wnioskodawcy	- zeznania wnioskodawcy - zeznania J. L. - protokół zatrzymania (materiały ze sprawy (...))	k.51-52 k. 52-53 brak numeracji kart

3.1.3.	- przewiezenie wnioskodawcy na Komendę Policji w P.; sporządzenie protokołu zatrzymania bez obecności tłumacza	- zeznania wnioskodawcy	k. 51-52
3.1.4.	- przewiezenie wnioskodawcy M. M. do Prokuratury Okręgowej w Warszawie; przesłuchanie wnioskodawcy 13 września 2021 r. w godz. 15:30-17:30	- zeznania wnioskodawcy - formularz odnalezienia osoby, protokół przesłuchania (materiały ze sprawy (...))	k. 51-52 brak numeracji kart
3.1.5.	- zwolnienie wnioskodawcy w dniu 13 września 2021 r. ok. godz. 18:00	- zeznania wnioskodawcy - protokół przesłuchania (materiały ze sprawy (...))	k. 52 brak numeracji kart
3.1.6.	- wniesienie zażalenia przez obrońcę wnioskodawcy na zatrzymanie dokonane w dniu 12.09.2021 r.	- zażalenie	k. 1-3 akt II Kp 650/21
3.1.7.	- wystąpienie w dniu 28.10.2021 r. przez Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie o wydanie postanowienia w przedmiocie wniosku władz Republiki Białorusi o wydanie osoby ściganej M. M.	- wniosek	k. 2-5 akt VIII Kop 249/21
3.1.8.	- stwierdzenie przez Sąd Okręgowy w Warszawie dnia 30.11.2021 r. sygn. akt VIII Kop 249/21 prawnej niedopuszczalności przekazania M. M. celem zatrzymania i ekstradycji do Białorusi na podstawie nakazu	- postanowieni SO w Warszawie	k. 32-35

	aresztowania wydanego przez Prokuraturę dystryktu P. w M. – celem przeprowadzenia postępowania karnego w zakresie objętym wnioskiem		
3.1.9.	- uznanie zatrzymania wnioskodawcy przez Sąd Rejonowy w Piasecznie postanowieniem z dnia 25.03.2022 r. sygn. akt II Kp 650/21 za legalne lecz niezasadne i nieprawidłowe;	- odpis postanowienia	k. 21-23 akt II kp 650/21
Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
-----	-----	-----	-----

ocena DOWODÓW		
Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.2.	- protokół zatrzymania	- autentyczność dokumentu nie budziła wątpliwości Sądu, dokument nie kwestionowany przez strony w toku postępowania;
3.1.9	- postanowienie SR w Piasecznie sygn. akt II Kp 650/21	- autentyczność dokumentu nie budziła wątpliwości Sądu, dokument dotyczył okoliczności nie kwestionowanych w sprawie;

3.1.7.	- wniosek Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie	- autentyczność dokumentu nie budziła wątpliwości Sądu, dokument dotyczył okoliczności nie kwestionowanych w sprawie;
3.1.8.	-postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt VIII Kop 249/21	- autentyczność dokumentu nie budziła wątpliwości Sądu, dokument dotyczył okoliczności nie kwestionowanych w sprawie;
3.1.4-3.1.5	formularz odnalezienia osoby, protokół przesłuchania	- autentyczność dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu, dokumenty dotyczyły okoliczności nie kwestionowanych w sprawie;
3.1.10.	- zażalenie	- autentyczność dokumentu nie budziła wątpliwości Sądu, dokument dotyczył okoliczności nie kwestionowanych w sprawie;
3.1.1-3.1.5.	zeznania wnioskodawcy	- zeznania wnioskodawcy dotyczące okoliczności związanych z jego zatrzymaniem uznano za zgodne z prawdą. Nie było powodów, by odmówić im wiary. Wskazywane w tym zakresie okoliczności przez wnioskodawcę korelowały z pozostałym materiałem dowodowym, obdarzonym przymiotem wiarygodności, w szczególności z dokumentacją dotyczącą tegoż zatrzymania. Za wiarygodne Sąd uznał twierdzenia wnioskodawcy dotyczące negatywnych skutków zatrzymania dla jego zdrowia psychicznego. Należy jednakże zauważyć, iż kierując się zasadami doświadczenia życiowego nie da się ściśle rozgraniczyć skutków samego zatrzymania od skutków związanych z obawą ekstradycji, prowadzonym przeciwko niemu postępowaniem karnym przez władze Białorusi i panujący tam reżim;

3.1.1., 3.1.2.	zeznania J. L.	- zeznania wiarygodne, korelujące z pozostałym materiałem dowodowym obdarzonym przymiotem wiarygodności
Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
-----	-----	-----
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
	Kwota główna	Odsetki
-----		-----
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		

Zadośćuczynienie		
	Kwota główna	Odsetki
	- art. 552 § 4 k.p.k. - kwota 3.000 zł	- odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		

Powyższy przepis stanowi podstawę do orzeczenia zadośćuczynienia z tytułu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania, w myśl bowiem art. 552 § 4 k.p.k. m.in. zadośćuczynienie od Skarbu Państwa przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania. Sąd Najwyższy w uchwale z 23 maja 2006 r., sygn. I KZP 5/06, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa rok 2006, Nr 6, poz. 55, str. 24 wskazał, że „przy ocenie kwestii niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w rozumieniu art. 552 § 4 sąd powinien mieć na uwadze, czy zastosowanie tego środka przymusu procesowego nastąpiło z obrazą przepisów rozdziału 27, a tym samym, czy spowodował on dolegliwość, jakiej osoba zatrzymana nie powinna była doznać, analizując to zagadnienie w aspekcie całokształtu okoliczności zaistniałych w sprawie, w której doszło do zatrzymania, a znanych w dacie orzekania w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia.”

Z treści art. 244 § 1 k.p.k. wynika zatem, że do dokonania zatrzymania niezbędne jest stwierdzenie dwóch równorzędnych przesłanek – jedną z nich jest uzasadnione przypuszczenie popełnienia przestępstwa, a druga wynika z dalszej treści wyżej wymienionego przepisu (jak np. obawa ucieczki czy ukrycia się, lub podstawy do trybu przyspieszonego).

Należy zauważyć, że Sąd Rejonowy w Piasecznie postanowieniem z dnia 25.03.2022 r. sygn. akt II Kp 650/21 uznał, że zatrzymanie wnioskodawcy było legalne lecz niezasadne i nieprawidłowe.

Sąd Okręgowy podziela w całości argumentację zawartą w w/w postanowieniu Sądu Rejonowego w Piasecznie. Zdaniem Sądu nie jest w tym miejscu celowym ponowne przytaczanie tejże argumentacji. Należy jedynie wskazać, iż Sąd podziela argumentację powołaną szczegółowo w postanowieniu Sądu Rejonowego o braku zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przez wnioskodawcę jak również brak istnienia obawy ucieczki, ukrycia się czy obawa utrudniania postępowania przez osobę, która uzyskała prawo pobytu na terenie kraju na podstawie wizy humanitarnej. Ponadto wnioskodawca o przyczynie zatrzymania dowiedział się dopiero kilkanaście godzin później, po przewiezieniu do Prokuratury Okręgowej w Warszawie, gdzie miał możliwość skorzystać z pomocy tłumacza.

Biorąc zatem te okoliczności pod uwagę zasadnym jest przyjęcie, że zatrzymanie wnioskodawcy w dniu 12 września 2021 r. było niewątpliwie niesłuszne i nieprawidłowe.

Inne

Zwięźle o powodach podstawy prawnej

ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA

Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
	Kwota główna	Odsetki
-----		-----
Zadośćuczynienie		
I	Kwota główna	Odsetki
	<p>Rozstrzygając w zakresie żadanego przez wnioskodawcę zadośćuczynienia Sąd miał na względzie, że zadośćuczynienie za doznaną krzywdę to odszkodowanie za szkodę niematerialną wynikłą z wykonania kary, tymczasowego aresztowania, zatrzymania czy wykonywania środka zabezpieczającego, o której stanowią negatywne przeżycia psychiczne wiążące się nie tylko z faktem pozbawienia wolności (izolacja więzienna, przebywanie z innymi osobami pozbawionymi wolności, dolegliwe warunki odbywania kary), ale np. również z tym, że osoba taka w okresie odbywania kary utraciła to, co nazywa się dobrym imieniem. Por. SA w Krakowie II AKa 17/11, KZS 2011, z. 5, poz. 56; SA w Katowicach II AKa 320/10, KZS 2011, z. 5, poz. 105/.</p> <p>Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, należy uwzględnić nie tylko czas trwania tymczasowego aresztowania (zatrzymania), ale stopień dolegliwości, z jakimi wiązało się stosowanie tego środka, a więc przeżycia natury moralnej z tego wynikające</p>	<p>- Sąd przyznał wnioskodawcy wskazaną kwotę 3 000 zł z tytułu zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. Odsetki od sumy pieniężnej stanowiącej zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie są wynagrodzeniem za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej, która jest już wymagalna, i dlatego należy uznać, że za czas do wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia odszkodowawczego odsetki nie przysługują /tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 kwietnia 1991r.V KRN 475/90, publ. OSNKW 1991/10-12/52/. Analogicznie powyższy pogląd znajduje zastosowania także w przypadku przyznanego zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie.</p>

(uczucie przykrości, utrata dobrego imienia), konieczność poddania się rygorom związanym ze stosowaniem aresztowania, jak również ewentualny ostracyzm środowiskowy i nieprzychylnie reakcje po zwolnieniu z aresztu.

Jednocześnie kwotę zadośćuczynienia należy oznaczać z umiarem (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 2 czerwca 2015r. II AKa 82/15, Legalis nr 1303771).

Dla wykładni pojęcia "zadośćuczynienie", o jakim mowa w art. 552, miarodajne są przepisy prawa cywilnego, a zwłaszcza art. 445 § 2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie powinno być odpowiednie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy i odnosząc się do oceny subiektywnych przeżyć wnioskodawcy M. M. i rozmiarów krzywdy doznanej przez niego w związku z niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem w niniejszej sprawie, Sąd uwzględnił w tym zakresie, iż wnioskodawca to osoba wcześniej niekarana, o nieposzlakowanej opinii, a która w obawie o swoje życie i zdrowie uciekła ze swojego rodzimego kraju, przed represjami reżimu Ł. jako osoba przeciwstawiająca się jego polityce i rządowi.

Sąd wziął pod uwagę fakt, że podczas zatrzymania w stosunku do wnioskodawcy stosowano środki przymusu bezpośredniego w postaci długotrwałego, w ocenie Sądu nieproporcjonalnego zakucia w kajdanki, co wpływa wysoce negatywnie na stan psychiczny każdej osoby zatrzymanej i stanowi istotną dolegliwość towarzyszącą zatrzymaniu. Ponadto

Sąd uwzględnił jako okoliczność dolegliwą, iż do zatrzymania wnioskodawcy doszło w mieszkaniu, które wynajmuje ze swoją partnerką, a które po uzyskaniu wizy humanitarnej przez wnioskodawcę, stało się swego rodzaju azylem na terytorium RP.

Pozbawienie wolności – w związku z niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem w sposób oczywisty naruszyło zatem przede wszystkim dobro osobiste wnioskodawcy w postaci prawa do wolności osobistej. Sąd miał również na uwadze, iż naruszenie dobra osobistego miało miejsce na okres 20 godzin, a nadto wnioskodawcę osadzono początkowo na Komisariacie Policji w P., skąd na drugi dzień został przewieziony do Prokuratury Okręgowej w Warszawie, gdzie dopiero na miejscu miał kontakt z tłumaczem i dowiedział się o przyczynach zatrzymania.

Wnioskodawca cierpiał niewątpliwie z powodu braku możliwości porozumienia się w swoim języku, zrozumienia całej sytuacji, a nadto zauważyć należy, że wodę otrzymał dopiero po kilkunastu godzinach od zatrzymania, po interwencji Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie wywoływało u wnioskodawcy znaczny dyskomfort psychiczny, co wynikało z treści zeznań wnioskodawcy oraz jego partnerki.

Wszystkie te konsekwencje niewątpliwie niesłusznego zatrzymania wpłynęły niekorzystnie na kondycję psychiczną wnioskodawcy, powodując poczucie krzywdy i utraconego poczucia bezpieczeństwa.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności, Sąd doszedł do przekonania, że kwota 3.000 złotych będzie właściwą dla zadośćuczynienia wnioskodawcy niematerialnej szkody w postaci cierpień fizycznych i psychicznych związanych z niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem jego osoby. Sąd uwzględnił zatem nasilenie cierpień, długość zatrzymania, nieproporcjonalne stosowanie środków przymusu w postaci zastosowania kajdanek na okres wielu godzin oraz zaistnienie następstw pozbawienia wolności. Należy w tym miejscu jednak zauważyć, iż nie da się ściśle rozgraniczyć skutków samego zatrzymania od skutków związanych z postawieniem wnioskodawcy zarzutów i prowadzeniem przeciwko niemu postępowania karnego. Nie sposób bowiem przyjąć, iż wszelkie negatywne następstwa jakich doznał wnioskodawca, to wyłącznie skutki jego zatrzymania w dniu 12.09.2021 r. W ocenie Sądu część negatywnych następstw związanych z pogorszeniem jego stanu psychicznego to wyłącznie konsekwencje postawienia wnioskodawcy zarzutów przez białoruskie organy ścigania oraz obawa przed ekstradycją do kraju, z którym nie tylko nie wiąże swojej przyszłości, ale którego się obawia.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił wnioski o zadośćuczynienie.

Przełożenie krzywdy, która stanowi nieuchwytną kategorię przeżyć psychicznych, na wartości pieniężne jest zawsze trudne do przeprowadzenia. Przyznana rekompensata pieniężna w kwocie 3.000 zł jest zdaniem Sądu odpowiednia, zgodnie z treścią art. 445 § 1 k.c.

	<p>Zadośćuczynienie w tym wymiarze ma na celu pomóc przetrwać przykre doznania oraz zaspokoić potrzeby wnioskodawcy wywołane niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem.</p> <p>Sąd kierował się zasadą, aby przyznane zadośćuczynienie równoważyło krzywdę, nie stanowiąc zarazem źródła wzbogacenia. Suma zadośćuczynienia powinna być bowiem odpowiednia (art. 445 § 1 k.c.). Takiego ewidentnie charakteru nie miałyby zadośćuczynienie w pełnej żądanej przez wnioskodawcę kwocie 20.000 zł. Dlatego też Sąd oddalił wniosek o zadośćuczynienie w pozostałym zakresie.</p> <p>Sąd pragnie też odnieść do wysokości proponowanego zadośćuczynienia przez Prokuratora, który wniósł o zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości 500 zł. W ocenie Sądu taka kwota jest nie tylko całkowicie nieadekwatna, nie realizująca podstawowych funkcji zadośćuczynienia ale wręcz po prostu żenująca i spowodowała by paradoksalnie zwiększenie poczucia krzywdy u wnioskodawcy, a być może kolejne upokorzenie ze strony aparatu państwa polskiego.</p>	
Inne		
----	-----	
Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----

<i>Koszty procesu</i>	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III	- na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1804 zm. Dz.U. z 2016 r., poz. 1667) zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu uzasadnionych wydatków z tytułu ustanowienia pełnomocnika z wyboru
IV	- o kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 554 § 4 k.p.k., zgodnie z którym to przepisem postępowanie w sprawach m.in. o zadośćuczynienie od Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania jest wolne od kosztów sądowych.

PODPIS